

Stupňování adjektiv a adverbii

Komparativ

Pozitiv: adjektiva 1., 2. a 3. deklinace

Komparativ: **-ior, -ius** (připojujeme ke genitivnímu kmeni)

-iōris (dále skloňujeme jako souhláskové kmeny 3. deklinace - *mīles, corpus*)

- *longus, a, um* → *longior, ius*
- *pulcher, chra, chrum* → *pulchrior, ius*
- *acer, acris, acre* → *acrior, ius*
- *simplex, icis* → *simplicior, ius*

Komparativ - skloňování

	singulár		plurál	
nom.	brevior	brevius	breviores	breviora
gen.	brevioris		breviorum	
dat.	breviori		brevioribus	
ak.	breviorem	brevius	breviores	breviora
vok.	brevior	brevius	breviores	breviora
abl.	breviore		brevioribus	

Adjektiva v komparativu skloňujeme podle vzorů MĪLES a CORPUS. Genitiv má u všech rodů koncovku – IORIS. Genitivní kmen adjektiv v komparativu má tedy stejnou podobu jako nominativ pro mužský a ženský rod:

simplex, simplicis -> simplicior (m., f.), simplicius (n.) -> g. sg.: **simplicioris** (m., f., n.)
latus, a, um -> latior (m., f.), latius (n.) -> g. sg.: **latioris**

Superlativ

	1.	2.	3.
Pozitiv: většina adjektiv	<i>-er</i> <i>similis,</i> <i>dissimilis,</i>	<i>facilis, difficilis,</i>	<i>humilis, gracilis</i>
Superlativ:	<i>-issimus</i> <i>-issima -rima</i> <i>-issimum</i>	<i>-rimus -limus</i> <i>-lima</i> <i>-rimum -limum</i>	

Přípony u typů **1 a 3** připojujeme ke **genitivnímu kmeni**, příponu u typu **2** připojujeme přímo k **nom. sg. mask.**

longissimus

acerrimus

facillimus

Nepravidelné stupňování

Pozitiv

magnus

parvus

bonus

malus

multus

Komparativ

maior, maius

minor, minus

melior, melius

peior, peius

plūres, plūra (jen pl.)

Superlativ

maximus, a, um

minimus, a, um

optimus, a, um

pessimus, a, um

plūrimus, a, um

- ✓ Nepravidelné komparativy a superlativy se skloňují stejně jako pravidelné. Výjimkou je **plūres, plūra**, které má v **gen. pl.** koncovku **-ium** (*plūrium*).
- ✓ Komparativy a superlativy od *magnus* a *parvus* se používají pro vyjádření věku.
  - ✓ maior (nātū) = starší   maximus (nātū) = nejstarší
  - ✓ minor (nātū) = mladší   minimus (nātū) = nejmladší

Opisné stupňování

- pokud je před koncovkou adjektiva I. a II. deklinace (-us, -a, -um) **samohláska**, stupňujeme pomocí *magis* a *maximē* (stupňované tvary od adverbia *multum* „mnoho“)
  - např.: *dubius, magis dubius, maximē dubius*
varius, magis varius, maximē varius
idōneus, magis idōneus, maximē idōneus
- do této skupiny nepatří adjektiva zakončená na -quus, a, um (-qu čteme kv)
  - např. *antiquus, a, um*

Stupňujte:

- *bonus*
- *acer*
- *purus*
- *difficilis*
- *magnus*
- *necessarius*
- *latus*
- *brevis*
- *mollis*
- *fortis*
- *pulcher*
- *gracilis*
- *varius*
- *internus*
- *parvus*
- *altus*
- *celer*

Stupňujte - řešení:

- *bonus, melior, optimus*
- *acer, acrior, acerrimus*
- *purus, purior, purissimus*
- *difficilis, difficilior, difficillimus*
- *magnus, major, maximus*
- *necessarius, maxis necessarius, maxime necessarius*
- *latus, latior, latissimus*
- *brevis, brevior, brevissimus*
- *mollis, mollior, mollissimus*
- *fortis, fortior, fortissimus*
- *pulcher, pulcherior, pulcherrimus*
- *gracilis, gracilior, gracillimus*
- *varius, maxis varius, maxime varius*
- *internus, interior, intimus*
- *parvus, minor, minimus*
- *altus, altior, altissimus*
- *cele, celerior, celerrimus*

Stupňování adverbíí

- Jako komparativ adverbíí se používá tvaru komparativu neuter v ak. sg. (=nom. sg.)
  - *longus* -> *longior*, *longius* -> *longius*
  - *brevis* -> *brevior*, *brevius* -> *brevius*
  - *ācer* -> *ācrior*, *ācrius* -> *ācrius*
- Superlativ se tvoří stejně jako adverbia od adjektiv 1. a 2. deklinace
  - Od gen. sg. odtrhneme koncovku a přidáme *-ē*
  - *longus* -> *longissimus, a, um* -> *longissimē*
  - *brevis* -> *brevissimus, a, um* -> *brevissimē*
  - *ācer* -> *ācerrimus, a, um* -> *ācerrimē*

Nepravidelné stupňování adverbii

pozitiv	komparativ	superlativ
bene	melius	optimē
male	peius	pessimē
magnopere	magis	maximē
paulum	minus	minimē
multum	plūs	plūrimum

- Od adjektiv stupňovaných opisně se adverbia stupňují opisně také:
  - Arduē -> magis arduē -> maximē arduē

Vyjádření srovnání

- **pozitiv**
  - tam...quam (tak...jako)
  - aequē...ac/atque (stejně...jako)
- **komparativ**
  - quam (než) -> po komparativu adjektiva následuje **quam** a **2. člen** srovnání, který je ve stejném pádu jako **1. člen**
    - ✦ *Romam maiorem quam Pragam esse notum est.*
  - ablativ srovnávací -> **první člen je v nom. nebo ak.** a druhý v abl.
    - ✦ *Equus celerior homine est.*
    - ✦ *Nihil celerius luce esse scimus.*

Vyjádření srovnání

- superlativ
  - ex, dē -> druhý člen srovnání je v ablativu
    - ✦ *Cicero clarissimus ex/dē oratoribus Romanis est.*
  - inter -> druhý člen srovnání je v akuzativu
    - ✦ *Graeci inter omnes gentes doctissimi erant.*
  - genitiv srovnávací -> druhý člen srovnání je v genitivu
    - ✦ *Cicero clarissimus oratorum Romanorum est.*
    - ✦ *Graeci omnium gentium doctissimi erant.*

Absolutní komparativ a superlativ

- Absolutní komparativ

- Vyjadřuje menší či větší intenzitu, jeho význam je určen kontextem
- Do ČJ se překládá pomocí adverbii „poněkud, příliš, trochu moc“
  - ✦ *Epistula tua brevior est.* = Tvůj dopis je poněkud / příliš / trochu moc krátký

- Absolutní superlativ

- Vyjadřuje vysoký stupeň vlastnosti
- Do ČJ se překládá pomocí adverbia „velmi“ či předpony pře-
  - ✦ *In urbe pulcherrima vivunt.* = Žijí ve velmi krásném / překrásném městě